

UDVIKLING OG PRIORITERINGER I OFFENTLIGE ~~FONDES~~ FORSKNINGSFINANSIERING

”i et landskab med stadig flere private forskningsmidler med specifikke strategiske agendaer”

Jeppe Wohlert, fagchef, Tænk tanken DEA

DEFA

OM TÆNKETANKEN DEA

Samfundets investeringer

Uddannelse, forskning, innovation

Værdiskabelse

DEA

DEA

DEA'S PARTNERE

DAGSORDEN

1. Hvilken rolle spiller offentlige forskningsmidler?
2. Hvorfor har vi brug for bredde i forskningen?
3. Skaber konkurrencen om ekstern finansiering tilstrækkeligt incitament for risikovillighed i forskning?
4. Hvordan kan offentlig forskningsfinansiering understøtte bredde og risikovillighed i forskningen?

HVAD ER FRI FORSKNING?

- **Formel og reel forskningsfrihed:**
 - Emne-, metode- og publiceringsfrihed + tid og ressourcer (DFIR 2023)
 - Hvad med frihed ift. karriereperspektiver (fx krav om publicering og ekstern finansiering)?
- Hvornår er **forskningsmidler frie**?
 - **For forskeren?** Frihed til sin forskning – ift. forskerkarrieren?
 - **For universitetet?** Frihed til at understøtte talenter, topforskere og bredde i forskning. Økonomisk frihed for den ene kan begrænse andres frihed, fx gennem koncentration af forskningsmidlerne.
 - **For samfundet?** Støtte til de bedste forskningsideer vs. (politisk prioriteret) strategisk forskning

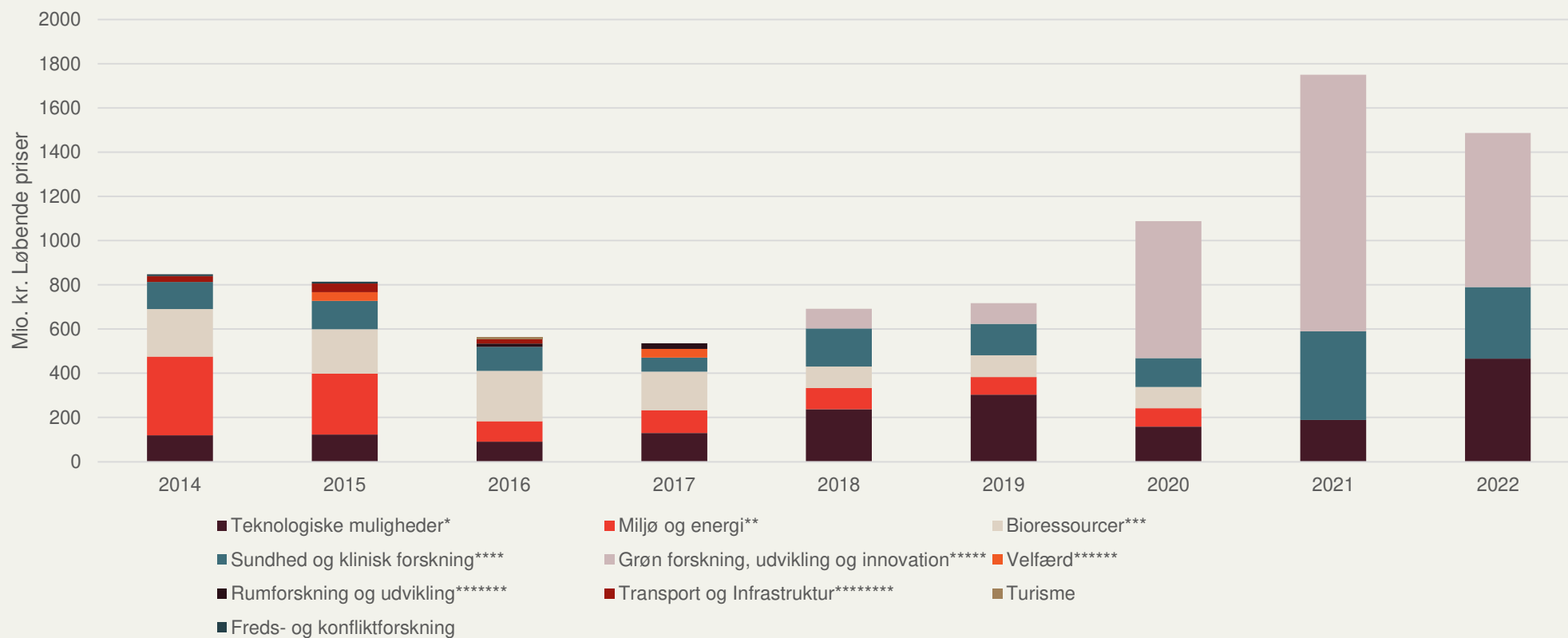
**Hvilken rolle spiller
offentlige
forskningsmidler?**

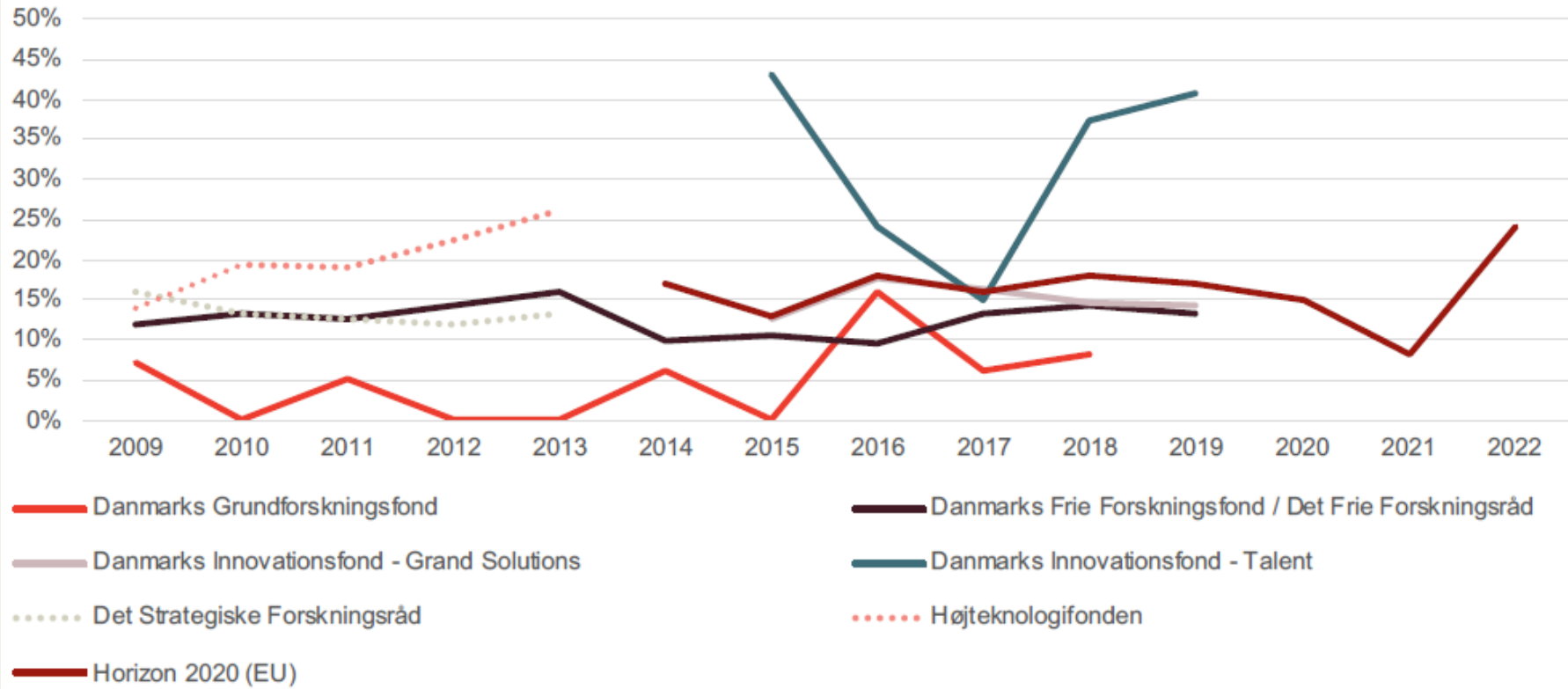
KONKURRENCEUDSATTE MIDLER

HVORDAN HAR POLITIKERNE PRIORITERET DEN STRATEGISKE FORSKNING I INNOVATIONSFONDEN?

Figur 5 // Succesrater for ansøgt beløb for de største offentlige forskningsfinansierende fonde i perioden 2009-2022

NB: manglende data for GF i enkelte år

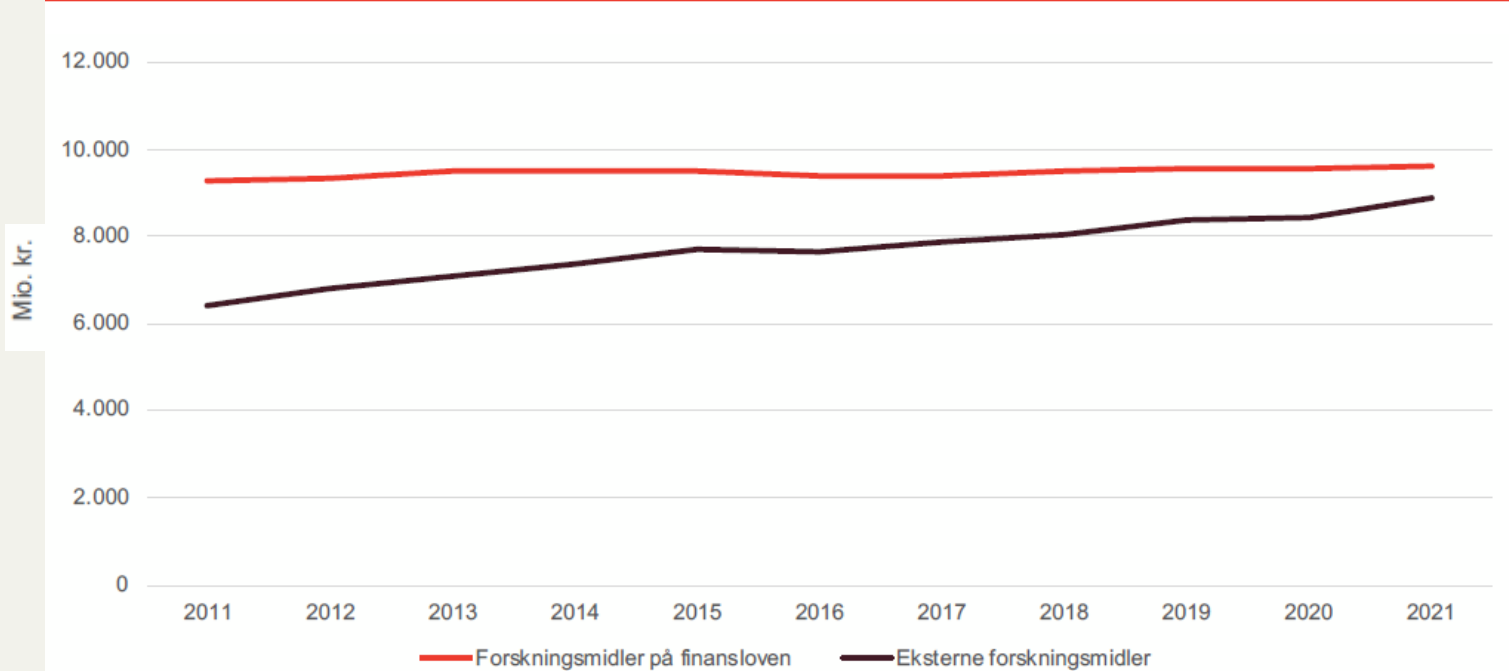
- BASISFORSKNINGSMIDLER

(jf. Theresas oplæg)

- Muliggøre **nye ansættelser**, Understøtte **hjemtag af eksterne midler** til forskning, Støtte **forskning uden ekstern finansiering**, Støtte **vækstlaget af forskertalenter**, Fremme **diversitet** (demografisk, kognitiv mv.) **og variation**, Fremme **interdisciplinært samarbejde**, Udvikle **faciliteter/ infrastruktur**, Udvikle **uddannelser**, Løfte andre opgaver fx **formidling & innovation**, Økonomisk håndsrækning til institutter/ uddannelser

→ Ift. forskning på universiteterne: Understøtte topforskere, vækstlaget af forskertalenter og bredden i forskningen

Figur 1 // Udvikling i universiteternes forskningsindtægter, fordelt på kilder.

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab, Tabel A: Indtægter, sektorniveau 2007-2021

Anm.: Tal er opgjort i faste priser (2021 priser)

UDVIKLING I UNIVERSITETERNES FORSKNINGSINDTÆGTER

- Udvikling drevet af private fondsmidler
- NB: eksterne forskningsmidler kommer fra mange kilder med mange formål!

**Betydning af at
understøtte bredde i
forskningsfelter,
-metoder og -typer**

HVORFOR ER DET VIGTIGT MED BREDDEN I FORSKNING?

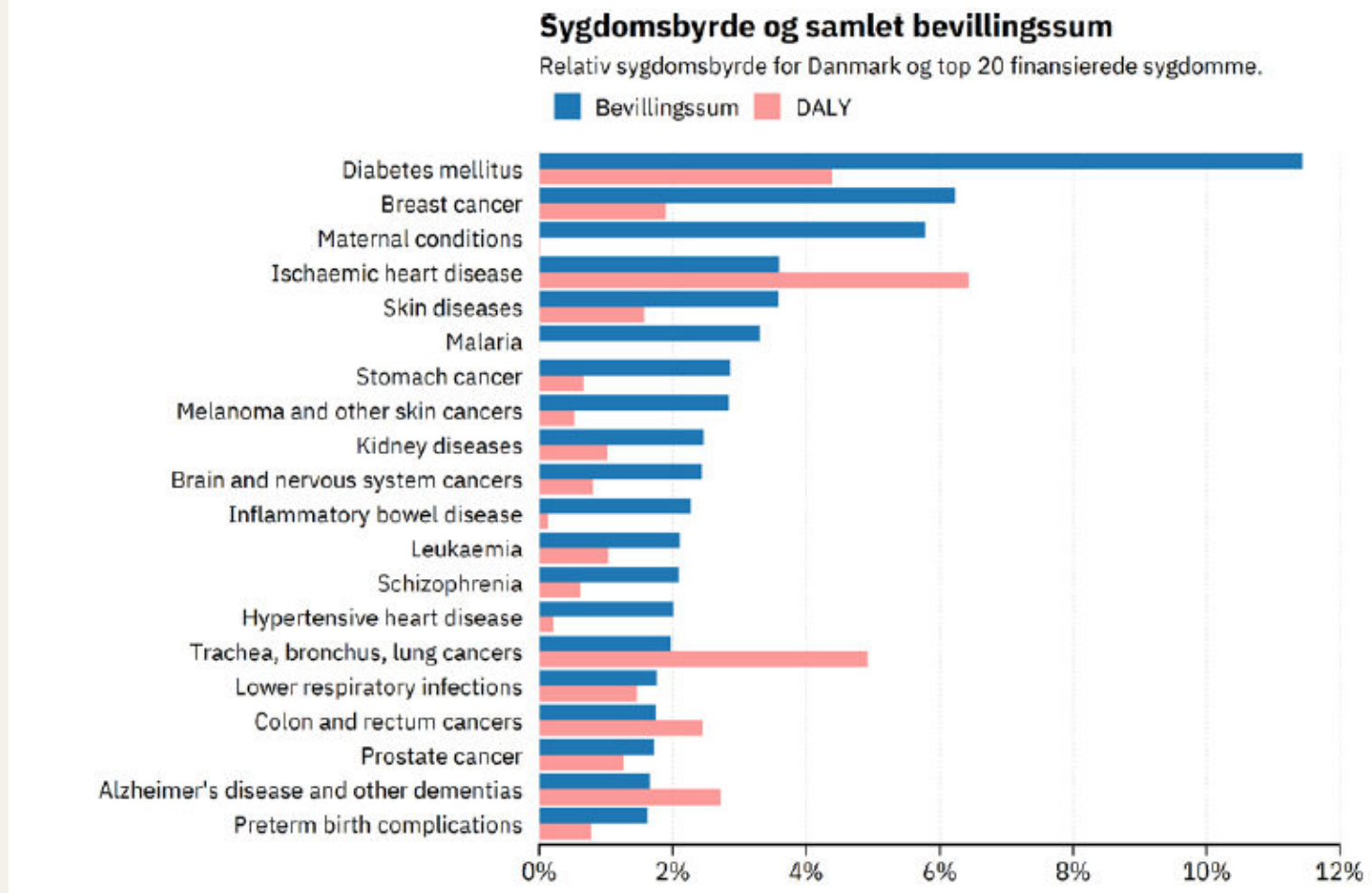
- Skal samfundet **høste frugter** af forskning er vi nødt til at **plante træer**. Både ift. at udvikle og tiltrække førende viden
- **Talentpleje**: hvad skal blive den næste generation af topforskere (jf. Schneider og Norn 2023)? Elite forudsætter bred talentpleje
- **Diversitet** i typer af forskningsfelter, -metoder og typer af forskning styrker forskningens kreativitet, problemløsning, relevans og anvendelighed (DEA 2021)

SAMFUNDETS INTERESSER

- Forskningsområder, som modtager flest forskningsmidler, afspejler ikke altid samfundets største behov for mere viden

(Madsen og Aagaard 2019)

Figur 3.1 Relativ bevillingssum og byrde i Danmark for mest finansierede sygdomme

**Skaber konkurrencen
om eksternt finansiering
tilstrækkeligt
incitament for
risikovillighed i
forskning?**

HVORFOR ER RISIKOVILLIGHED VIGTIGT?

- **Al forskning indebærer element af risiko.** Men er der tilstrækkelig af den på danske universiteter?
- Både **inkrementel** og **transformativ forskning** leverer vigtige bidrag til udvikling af ny viden
- Men **transformativ forskning** indebærer betydelig grad af **nyskabelse og risiko** for forskeres karriere, anerkendelse og evne til at tiltrække eksterne finansiering

HVORFOR STØRRE RISIKO FOR TRANSFORMATIV FORSKNING?

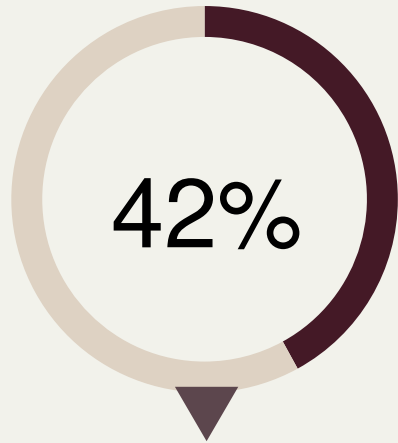
- **Typisk højere risiko for ikke at få publiceret forskning.** Eksempelvis pga. negative resultater eller fordi forskningen er svær at realisere
- **Sværere at opnå anerkendelse og gennemslagskraft i forskningsmiljøet,** hvis man bryder med etableret praksis, hvor andre forskere kan have svært ved at se potentialet ved ideen
- **Peer review har tendens til at favorisere trinvis forskningsbidrag** og præget af forskellige typer af **bias** fx over for kvindelige forskere eller interdisciplinære forskergrupper
- **Lave succesrater** skaber tendenser til **konservatisme** (satser på etablerede sikre ideer) **hos bevillingsgivere**

HVAD SIGER FORSKERNE SELV OM DERES RISIKOVILLIGHED?

- Survey af godt 4000 forskere i Danmark
- 43 interview med forskere og forskningsledere på de danske universiteter

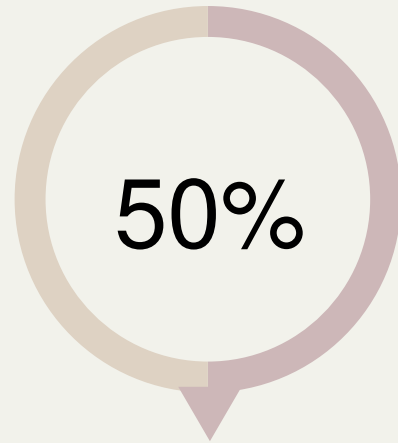

FOR AT FORBEDRE MINE CHANCER FOR BEVILLINGER HAR JEG SATSET PÅ ”SIKRE” IDEER, HVOR DER VAR EN GOD CHANCE FOR AT KUNNE PUBLICERE RESULTATERNE

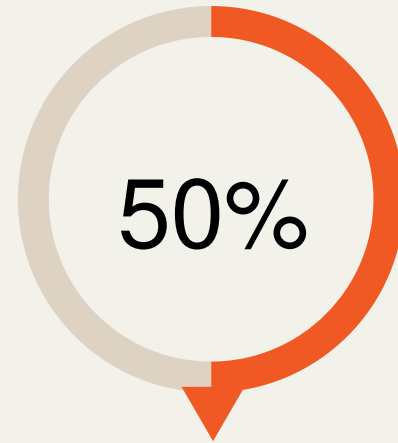
Alle

I nogen eller høj grad
N = 3.471

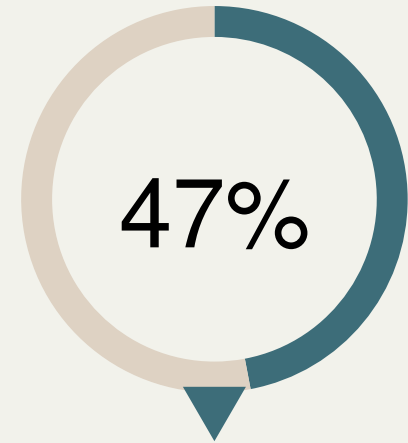
Sundhedsvidenskab

I nogen eller høj grad

Naturvidenskab

I nogen eller høj grad

Teknisk videnskab

I nogen eller høj grad

**Hvordan kan offentlig
forskningsfinansiering
understøtte
risikovillighed og
bredde i forskningen?**

BUD PÅ VEJE FREM FOR OFFENTLIG FORSKNINGSFINANSIERING

- **Politikere:** hvad vil vi med offentlig forskningsfinansiering?
 - Risikovillig forskning trives a) med stabil og fleksibel finansiering til individuelle forskere og b) typisk mindre bevillinger til mere ukonventionelle ideer
 - Basismidler egnede til at understøtte bredde, hvor eksterne midler er utilstrækkelige eller deres utilsigtede konsekvenser for store
 - Lave succesrater kan forstærke problemer med konservatisme i reviewpaneler
- **Forum for Forskningsfinansiering:** mere bæredygtig finansiering af forskning på universiteter?
- **Universiteter:** hvor meget indflydelse skal ekstern finansiering have på rekruttering og forfremmelser?

Tak for i dag

DEFA